

Lieksan kaupungin lausunto liittyen kansalaisaloitteeseen suden kannanhoidolliseen metsästyksen aloittamisesta ja susivahinkojen ehkäisemisestä

Lieksan kaupunki kiittää maa- ja metsätalousvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua suden kannanhoidolliseen metsästyksen liittyvästä asiasta. Kaupungin lausunnossa käsitellään susitilanteen aiheuttamia vaikutuksia alueella toimivien ihmisten ja yritysten näkökulmasta ja Lieksan kaupungin näkemystä kannanhoidollisen metsästyksen aloittamiseen.

Yleisiä huomioita

Suomi toteuttaa Euroopan Unionin suurpetopoliittikkaa tarkasti. Kansallista omaa petopoliittikkaa ei käytännössä ole juurikaan harjoitettu. Suurpetopoliittikan tavoitteena on ollut suurpetojen kantojen turvaaminen.

Euroopan Unionin petopoliittikan toteuttamisen seurauksena viimeisen kymmenen vuoden aikana suurpetojen (ahma, susi, ilves, karhu) määrät ovat kasvaneet Suomessa. Itärajan läheisyydessä sijaitsevassa Lieksan kaupungissa erityisesti karhujen, ahmojen ja susien määrät ovat olleet nopeasti kasvavia. Samanaikaisesti petojen ravintonaan tarvitsemien riistaeläinten kuten esimerkiksi hirvien ja metsäpeurojen määrät ovat olleet osin petojen saalistuspaineesta johtuen voimakkaasti laskevia. Kun yksittäisten petojen suosittuja kantoja määritellään, tulisi huomata osittain samassa ekologisessa lokerossa olevien petojen yhteisvaikutus muuhun luontoon ja esimerkiksi saaliseläinten määriin. Toisaalta huomioon olisi otettava muidenkin eliölajien kuten uhanalaisen metsäpeuran tilanne, johon petojen lisääntymisen johdosta kohdistuva saalistuspaine vaikuttaa alentavasti. Tämä lienee osasy siihen, että aiemmin Lieksan Ruunaan alueella esiintynyt metsäpeurakanta on hävinnyt käytännössä kokonaan.

Lieksan kaupungin alueella susia on esiintynyt käytännössä aina. Historian kuluessa susien vaihtelevaan läsnäoloon lieksalaisessa luonnossa on totuttu. Yleisesti hyväksytään ajatus siitä, että susi kuuluu osaksi suomalaista luontoa. Viime vuosina haasteita ja keskustelua on kuitenkin aiheuttanut alueen kasvava ja paikalliselle väestölle ongelmallisia tilanteita aiheuttanut susikanta.

Susien vaikutus paikallisen väestön elämään

Kaupunkimme alueella petokannat ovat lisääntyneet merkittävästi. Samanaikaisesti saalistettavan riistan määrä on vähentynyt todennäköisesti ainakin osittain petojen määrien lisääntymisen seurauksena. Koska petokannalle (erityisesti susi ja karhu) ei ole riittävästi ravintoa metsissä, ne tulevat ajoittain taajamien ja kyläasutusten läheisyyteen hankkimaan ruokaa itselleen. Kun karhujen määriä on kannanhoidollisella metsästyksellä rajoitettu myöntämällä lupia hieman aiempaa enemmän, on haittojen määriä saatu rajoitettua.

Käytännössä kaupungissamme on järjestetty petokuljetuksia susien takia vuoden 2016 alusta lähtien. Pääsääntöisesti kuljetukset ovat koskeneet haja-asutusalueiden oppilaita ja aiheuttaneet kuljetuskustannuksia Lieksan kaupungille muutamia kymmeniä tuhansia euroja vuodessa. Muutamien viimeisten lukuvuosien aikana tilanne on muuttunut aiemmasta siten, että yksittäisiä susia on alkanut ajoittain liikkua myös ydintaajaman välittömässä läheisyydessä ja jopa Lieksan kaupungin ydintaajama-alueella.

Kun petoasiantuntija on todentanut suden/susien liikkumisen alueella, on kaupungille muodostunut perusopetuslain koulukuljetuksia käsittelevän pykälän turvallisuusperusteella (POL 32§) velvoite myöntää alueen oppilaille joko koulukuljetus tai maksaa huoltajille saattoavustus lapsen kuljettamisesta koululle. Tämä luonnollisesti aiheuttaa merkittävästi lisäkustannuksia kaupungin opetustoimelle. Kustannusten lisäksi käytännön ongelman muodostaa se, että kaupungin alueella ei ole riittävä koulukuljetuksen säädösvelvoitteet täyttävää kuljetuskalustoa kaikkien kuljetuksen piiriin tulevien oppilaiden koulumatkan järjestämiseksi. Tällöin joudutaan velvoittamaan huoltajat huolehtimaan saattoavustuksella lapsensa koulukuljetuksesta. Käytännössä saattoavustuksella toimiminen on monissa perheissä mahdotonta ja vastoin kaupungin toteuttamaa perhepolitiikkaa.

Koulukuljetusten lisäksi taajaman läheisyydessä, muun muassa kaupunkimme hiihtokeskuksen alueella, liikkuvat sudet aiheuttavat turvallisuuden kokemusta.

Lieksan kaupunkilaisista merkittävä osa on aktiivisia metsästäjiä. Kaupungin ympärillä olevat luontoalueet tarjoavat siihen erittäin hyvät

16.11.2021

edellytykset. Hyvät metsästysolosuhteet ovat toimineet myös yhtenä paikkakunnalle muuttoa edistävänä tekijänä uusille asukkaille. Metsästysmatkailu on syksyllä merkittävä matkailuelinkeinoa edistävä palvelu paikkakunnan matkailuyrityksille. Metsästyksen näkökulmasta alueella lisääntynyt susikanta on johtanut tilanteeseen, jossa viisi metsästyskoiraa joutui lyhyessä ajassa susien tappamaksi ja yksi suden raatelemaksi. Pyrkimykset kehittää menetelmiä, jotka estäisivät metsästyskoirien joutumisen susien tappamaksi, eivät ole onnistuneet.

Metsästyskoirien joutuminen ajossa susien tappamaksi on käytännössä johtanut tilanteeseen, jossa metsästysmatkailu tyrehtyi tänä syksynä lähes kokonaan Lieksan kaupungin alueella. Myös paikalliset metsästäjät ovat joutuneet rajoittamaan koirien kanssa tapahtuvaa metsästystä. Matkailuelinkeinon näkökulmasta susien aiheuttama taloudellinen haitta on merkittävä, joka kohdistuu metsästysmatkailua lukuun ottamatta vuoden hiljaisille matkailukuukausille. Toisaalta on huomattava, että matkailun näkökulmasta suurpedot mukaan lukien sudet, houkuttelevat paikalliseen matkailuyritykseen luontokuvaajia, mikä osaltaan lisää matkailuun liittyviä tuloja.

Maatalouden toiminnan kannalta susien esiintyminen maatalojen läheisyydessä aiheuttaa jossain määrin haasteita. Karjan laiduntaminen yöaikaan on joillain alueilla rajoittunutta johtuen susien aiheuttamasta saalistusuhkasta. Susiaitojen rakentaminen ja ylläpitäminen aiheuttavat merkittävän määrän ylimääräistä työtä. Tähän mennessä merkittäviä susien aiheuttamia laiduntaviin eläimiin kohdentuvia vahinkoja ei ole vielä Lieksan kaupungin alueella tapahtunut.

Lieksan kaupungin alueella toimivat kokeneet metsästäjät ja retkeilijät sekä rajavartijat ovat kertoneet susien käyttäytymisessä tapahtuneesta muutoksesta. Aiemmin sudet pelkäsivät selvästi enemmän ihmistä kuin nykyään. On viitteitä siitä, että käyttäytymisen muutos olisi seurausta siitä, että sudet ovat tottuneet jossain määrin ihmisen ominaishajuun. Kun metsästyspainetta ja -uhkaa ei käytännössä ole, luontainen arkuus ihmistä kohtaan on hälvenemässä.

Susien aiheuttamat haasteet ovat aiheuttamassa tilanteen kärjistymistä ja asenteiden koventumista susia kohtaan. Luke:n arvioita ja suomalaista petopoliitiikkaa kohtaan tunnetaan epäluottamusta. Viranomaisien hitaus ja keskusteluyhteyden ongelmat eri osapuolten välillä ovat kärjistämässä tilannetta siten, että susiin liittyviä haasteita voidaan ryhtyä ratkomaan laittomilla keinoilla kuten suden salametsästyksellä. Tätä tilannetta tulisi viimeiseen asti välttää ja pyrkiä palauttamaan eri osapuolten välinen keskusteluyhteys ja luottamus. Eriytyisesti Tassu-järjestelmän käyttämiseen liittyvät näkemyserot tulee ratkaista keskustellen. Omalta osaltaan kannanhoidollisen metsästyksen salliminen tarkoituksenmukaisella tavalla ja niin sanottujen ongelmasusien poistaminen nykyistä nopeammin asutuksen läheisyydessä helpottaisivat merkittävästi susiin liittyvien haasteiden

16.11.2021

ratkaisemisessa. Esimerkiksi asutuksen läheisyyteen tulevien heikkojen ja sairaiden yksilöiden poistaminen poliisin päätöksellä pitäisi tapahtua nykyistä nopeammin ja joustavammin.

Lähtökohtaisesti dna-määritykseen perustuvaa susikannan oikean koon määrittämistä voidaan pitää perusteltuna ratkaisuna ja menetelytapana. Dna-näytteiden keräämisen määriä pitäisi pystyä lisäämään arvioiden parantamiseksi. Tämä edellyttäisi paikallisten toimijoiden ja Luke:n välisen yhteistyön kehittämistä, että uusia vapaaehtoisia näytteiden kerääjiä saataisiin lisää. Mahdollisimman oikean kuvan saamiseksi nykyisestä tilanteesta dna-näytteiden analysointi tulisi tehdä laaja-alaisesti siten, että mahdolliset koirasudet saataisiin selville aineistosta. Myös ekinokokki-bakteerin ilmaantuvuus olisi tarkoituksenmukaista selvittää erityisesti Itä-Suomessa, koska bakteeria esiintyy Venäjällä olevassa susipopulaatiossa. Ekinokokki-bakteerin esiintymisen laajuuden selvittäminen on tarkoituksenmukaista, koska sen perusteella voidaan arvioida bakteerin levittäytymistä idästä länteen sekä marjastajille bakteerista aiheutuvaa riskiä.

Lieksan kaupungin näkemys kannanhoidolliseen metsästyksen

Susi on eliölajina arvokas ja lajina sen turvaaminen osana suomalaista luontoa on merkityksellistä. Kuitenkin alueella voimistunut susikanta aiheuttaa paikalliselle väestölle haittoja, jotka kohdistuvat erityisesti opetuspalveluihin, vapaa-ajan harrastamiseen ja matkailuun. Käsitellessään kannanhoidollisen metsästyksen aloittamista maa- ja metsätalousvaliokunta aivan oikein ottaa huomioon paikallisten ihmisten näkökulman ja turvallisuuden kokemuksen luonnonsuojelullisten arvojen lisäksi.

Lieksan kaupungin näkemys on, että Suomen susikanta on riittävä siihen, että kannanhoidollinen metsästys voidaan aloittaa. Näkemystä tukevat Luken uudet susien määrään liittyvä kanta-arviot. Kannanhoidolliseen metsästyksen liittyvä myönteinen päätös tulisi tehdä mahdollisimman nopeasti. Näin voidaan välttää susien määrän vähentämiseksi käytettävät laittomat keinot ja pitää tilanne hallittuna myös suden suojelemisen näkökulmasta.

Maa- ja metsätalousministeriö esittää asetuksessa, että kannanhoidollisen metsästyksen laajuus olisi 20 sutta. Kannanhoidollinen metsästys kohdennettaisiin korkeintaan neljään laumaan. Edellä oleva on perusteltua siitä näkökulmasta, että kyseisellä tavalla toimittaessa pystytään kohdentamaan metsästys tarkasti paikallisten asukkaiden näkökulmasta haasteita aiheuttaviin laumoihin ja poistamaan tarvittaessa koko lauma. Samalla estetään alfa-yksilöiden yksittäinen poistaminen laumasta ja siitä seuraavat haasteet. Toisaalta harkinnassa olevien 20 luvan hajauttaminen useampaan laumaan ja yksittäisiin yksilöihin lisäisi eri susilaumoihin liittyvää metsästyspainetta, joka todennäköisesti lisäisi susien arkuutta ihmistä kohtaan. Tämä osaltaan

16.11.2021

ennalta ehkäisee ja vähentää susien haitallisia vaikutuksia ihmistoi-
minnalle. Samalla paikallisen väestön turvallisuuden kokemus para-
nee ja luottamus valtion petopoliittikkaa kohtaan paranee.

Jarkko Määttä
kaupunginjohtaja

